

98: Dernek Kurmak

Tarık Ebu Abdullah

8 Ağu, 2017

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleykum hocam, Allah (azze ve celle) ilminizi artırsın. Benim sorum dernek kurmak üye olmak faaliyet göstermek hakkındadır. Bu konu birçok kardeşin merak ettiği bir konudur derneğin caiz olmadığıyla alakalı aynı şekilde de derneğin caiz olmamasını gerektirecek bir durum olmadığını söyleyenlerde var. Hocam, biz sizden caiz değilse neden caiz olmadığını caizse de neden caiz olduğunu öğrenmek istiyoruz? Sizin vesilenizle bir mesele daha sonuçlanmış olsun.

CEVAP

Aleykum selam ve rahmetullahi ve berekatuhû. Hamd âlemlerin rabbi olan Allah’a, salât ve selam efendimiz Rasûlullah’a, ehli beytine, ashabına ve yolunu takip eden mü’minlere olsun.

Değerli kardeşim soruna cevap vermeden önce genel olarak dernek kurmak veya benzeri resmi faaliyetlere girmeden evvel Müslümanlara yabancı olmayan avukatlarla istişare edilmesini önemle tavsiye ederim. Zira kanun metinlerin hepsini okumamız, okusak dahi doğru anlamamız güçtür. Herkesin bir ehliyet alanı vardır. Beşeri hukuk ise benim ehliyet alanım değildir.

Sonra soruna gelince, bildiğim kadarıyla dernekler işlerini düzenleyen yürürlükte olan 5253 numaralı Dernekler Kanunudur. Bu kanun 2.maddesinde derneği “Kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluğu” olarak tanımlamaktadır. 3.maddede “Fiil ehliyetine sahip gerçek veya tüzel kişiler, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir” demektedir. Ve 9.maddede şöyle deniliyor: “Derneklerde iç denetim esastır. Genel kurul, yönetim kurulu veya denetim kurulu tarafından iç denetim yapılabileceği gibi, bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yaptırılabilir. Genel kurul, yönetim kurulu veya bağımsız denetim kuruluşlarınca denetim yapılmış olması, denetim kurulunun yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Denetim kurulu derneğin, tüzüğünde gösterilen amaç ve amacın gerçekleştirilmesi için sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları doğrultusunda faaliyet gösterip göstermediğini, defter, hesap ve kayıtların mevzuata ve dernek tüzüğüne uygun olarak tutulup tutulmadığını, dernek tüzüğünde tespit edilen esas ve usullere göre ve bir yılı geçmeyen aralıklarla denetler ve denetim sonuçlarını bir rapor halinde yönetim kuruluna ve toplandığında genel kurula sunar. Denetim kurulu üyelerinin istemi üzerine, her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmesi zorunludur.” Ve 30.maddesinin

b şıkkında şöyle diyor: “Anayasa ve kanunlarla açıkça yasaklanan amaçları veya konusu suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek amacıyla kurulamaz.”

Zikri geçen Dernekler kanunundan okuyabildiğim ve dernek faaliyeti yürüten kardeşlerden dinleyebildiğim kadarıyla dernek kurma süreci şöyle gerçekleşiyor:

Dernekler kanununun 3.maddesinde denildiği gibi “Fiil ehliyetine sahip gerçek veya tüzel kişiler, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir”. Yani dernek kuracak olanlar herhangi bir yerden dernek kurmak için izin almaları gerekmiyor. Bilakis gerekli evraklar kuruculardan birisi tarafından derneğin kurulacağı mülki idare amirliğine ibraz edilmesiyle kurulmuş oluyor.

30.maddesinin b şıkkında şöyle diyor: “Anayasa ve kanunlarla açıkça yasaklanan amaçları veya konusu suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek amacıyla kurulamaz.” Bunu denetlemek için mülki idare amirliği dernek belgelerini ve dernek tüzüğünü 60 gün içinde dosya üzerinden incelemeye alıyor. Tüzükte bu maddenin bir ihlali tespit edildiği takdirde kuruculardan ihlalin giderilmesi talep ediyor. Giderilmediği takdirde mülki idare amirliği Cumhuriyet savcılığına derneğin feshedilmesi için bilgi veriyor ve savcılık mahkemeden derneğin faaliyetlerinin durdurulmasını isteyebiliyor.

Şu halde iş tüzüğe kalıyor. Tüzükte küfür mahiyetinde bir şey geçmiyorsa dernek kurmakta ve üye olmakta inşallah şeran bir beis görünmüyor.

“Pekâlâ. Bu mümkün müdür?” denilse derim ki: Evet. Bugün mümkündür. Küfürden hali olan tüzüklerle dernek yürüten nice kardeşler var. Nitekim bu husus gerekli resmi yerlerin takdirini kalmış. Zikri geçen 30.maddenin tatbiki daraltılabilir de genişletebilir de.

El mühim, tüzüğün küfür ihtiva etmemesi şartıyla dernek açmakta inşallah bir beis yoktur.

Yine de şahsen tavsiyem zorunlu olmadıkça dernek kurmamaktır. Zira dernekler kanununun 9.maddesinde belirtildiği üzere “Derneklerde iç denetim esastır. Genel kurul, yönetim kurulu veya denetim kurulu tarafından iç denetim yapılabileceği gibi, bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yaptırılabilir. Genel kurul, yönetim kurulu veya bağımsız denetim kuruluşlarınca denetim yapılmış olması, denetim kurulunun yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Denetim kurulu; derneğin, tüzüğünde gösterilen amaç ve amacın gerçekleştirilmesi için sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları doğrultusunda faaliyet gösterip göstermediğini, defter, hesap ve kayıtların mevzuata ve dernek tüzüğüne uygun olarak tutulup tutulmadığını, dernek

tüzüğünde tespit edilen esas ve usullere göre ve bir yılı geçmeyen aralıklarla denetler ve denetim sonuçlarını bir rapor halinde yönetim kuruluna ve toplandığında genel kurula sunar. Denetim kurulu üyelerinin istemi üzerine, her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmesi zorunludur.”

Başka tabirle dernek her faaliyetini belgelemesi gerekir. Bunda aslında bir sıkıntı yoktur. Çünkü bizim gizlimiz saklımız yoktur. Lakin hükümetin siyasi görüşü değişkendir. Bugün makbul olan yarın merdud olabilir. Bugün doğru olan yarın yanlış olabilir. Bugün hak olan yarın suç olabilir. Böyle bir durumda suçunu ispat etme zahmetine dahi girmeyecektir, çünkü sen zaten daha önce suç olmayan ama artık suç olan fiillerini belgelemişsin.

Buna ilaveten “suçluları” da tespit etme sıkıntısı yaşamayacaktır çünkü derneğin kurucuları ve üyeleri iddia edilen “suç örgütünün” liderleri ve üyeleri olacaktır. Dernek yürüten kardeşlerden duyduğum kadarıyla dernek en az yedi geçici kurucu üyelerle faaliyete geçiyor. Ama altı ay sonra daimi yönetim kurulunu ve daimi üyelerini ve en azından 30 dernek üyesini nüfus cüzdan fotokopileriyle bildirme mecburiyetindedir. Daha evvel dernek olarak görülen topluluk örgüt olarak görülmeye başlanıldığında örgüt üyeleri de hazır olacak. Allah-u Alem.

Velhasıl değerli kardeşim bu ve buna benzer resmi adımlar atmadan evvel muhakkak avukatlardan kanuni mahiyeti ve incelikleri, artı ve eksileri hakkında bilgi edinmenizi sonra yapacağınız işte tecrübe sahibi kardeşlerinle istişare yapmanızı ve sonra da ilminde muteber, akli başında basiret sahibi olan ilim ehline durumunuzu arz etmenizi ve gerçekten dernek açmaya ihtiyacın varlığını veya yokluğunu belirlemezini tavsiye ederim. Allah sizi korusun ve hakta daim kılsın.

Hamd âlemlerin rabbi olan Allah’a, salât ve selam efendimiz Rasûlullah’a, ehli beytine, ashabına ve yolunu takip eden mü’minlere olsun.